

Uitvoeringsprogramma Maasgaard

Uitvoeringsprogramma Maasgaard

Datum 6 december 2013

Colofon

Opdrachtgevers

Stuurgroep Maasgaard

Gedeputeerde Patrick van der Broeck, provincie Limburg
Wethouder Jan Loonen, gemeente Venray
Wethouder Paul Driessen, gemeente Horst aan de Maas
Dagelijks Bestuurslid Sjraar Roelofs, waterschap Peel en Maasvallei

Auteurs

Werkgroep Maasgaard

Jos Kniest, gemeente Venray
Jos Claessens, gemeente Horst aan de Maas
Ans Vaessen, gemeente Horst aan de Maas
Roy Verdellen, gemeente Horst aan de Maas
Marieke Burger, provincie Limburg
Wilbrord Rongen, provincie Limburg
Martijn Schraven, projectleider, Waterschap Peel en Maasvallei

Inhoud

1 Opzet uitvoeringsprogramma—1

- 1.1 Autonome ontwikkelingen—1
- 1.2 Projecten Maasgaard—1
- 1.3 Wensen en initiatieven—2

2 Organisatie en communicatie—3

- 2.1 Stuurgroep Maasgaard—3
- 2.2 Werkgroep Maasgaard—3
- 2.3 Organisatie per project / module—4
- 2.4 Kernteam—5
- 2.5 De streek—5
- 2.6 Communicatie—5

3 Financiering—6

- 3.1 Concrete projecten fase 1 (bijlage 3)—6
- 3.2 Programmafinanciering projecten fase 1—7
- 3.3 Projecten fase 2 (bijlage 4)—8
- 3.4 Nieuwe initiatieven—8
- 3.5 Kostenbeheersing fase 1, tijdspad en review—9
- 3.6 Benutten van kansen—10

Bijlage 1 Omschrijving projecten—11

- Module A : de Peel—11
- Module B : de Beekdalen—20
- Module C : het Maasdal—33

Bijlage 2 Wensen en initiatieven uit de workshops—42

Bijlage 3 Projectenlijst en doelenbegroting projecten fase 1—44

Bijlage 4 Projectenlijst en doelenbegroting projecten fase 2—45

Bijlage 5 Fasering projecten fase 1, in de tijd (jaarschijven)—46

Bijlage 6 Fasering projecten fase 2, in de tijd (jaarschijven)—47

Bijlage 7 Kaart gebiedsvisie—48

1 Opzet uitvoeringsprogramma

In de visie Maasgaard is een aantal groenblauwe en toeristisch-recreatieve ontwikkelingen onderscheiden. Deze zijn tijdens twee workshops met betrokken partijen en stakeholders uit het gebied zoveel mogelijk geconcretiseerd en in projecten vertaald.

1.1 Autonome ontwikkelingen

De visie Maasgaard geeft een totaalbeeld van het gebied. En omvat dus ook een aantal ontwikkelingen die reeds een autonoom proces doorlopen. Om die reden vormen ze geen onderdeel van het uitvoeringsprogramma Maasgaard.

De volgende ontwikkelingen overstijgen de groenblauwe en recreatieve doelstelling van de visie en kennen een eigen organisatie, proces en financiering:

- Oude Maasarm Ooijen-Wanssum;
- Klavertje Vier;
- Maascorridor met hoogwatergeulen (o.a. CVI);

De volgende projecten passen binnen de doelstelling van de visie en is er sprake van een vergelijkbare projectorganisatie. Ook deze projecten kennen een eigen proces en financiering. Vandaar dat de opname in het uitvoeringsprogramma zich beperkt tot een beschrijving. De nummering correspondeert met de projectformats in bijlage 1.

- A.1 Peelvenen-Mariapeel;
- B.1 Looboekdal;

1.2 Projecten Maasgaard

De overige ontwikkelingen die in de visie zijn benoemd, vormen wel een onderdeel van het uitvoeringsprogramma Maasgaard. Te onderscheiden is een aantal in voorbereiding zijnde projecten (waarvan maatregelen en raming bekend zijn) en projectideeën die nog een nadere uitwerking behoeven. Deze projecten komen met name voort uit de workshops. De nummering correspondeert met de projectformats in bijlage 1.

Projecten min of meer gereed voor uitvoering (maatregelen en ramingen zijn bekend):

- A.2 Heidsche Peel;
- A.5 Recreatieve verbinding Zwarte Plak;
- B.2 Castenrayse Vennen – Lollebeek A73 west;
- B.3 Lollebeek – Groote Molenbeek A73 oost;
- B.7 Herstel openheid Meteriks Veld;

Projecten uit de workshops, behoeven een nadere uitwerking (uitwerken maatregelen en ramingen):

- A.3 Ecologische en recreatieve verbinding Peel-Raamlinie;
- A.4 Ecologische en recreatie verbinding Peel-Raamlinie / Paardekop;
- B.6 Omgeving Groote Molenbeek Tienrayseweg/Witte Brugweg;
- C.2 Ecologische verbinding Oude Maasarm-Geysteren;

Verdiepingsslag van drie projecten uit de workshop

Voor een tweetal deelgebieden (Diepeling en Maasdal) is een verdiepingsslag op visieniveau nodig, alvorens over te kunnen gaan tot het benoemen van concrete projecten in deze deelgebieden. Ook voor de optimalisatie van de recreatieve verbindingen is een verdiepingsslag noodzakelijk om te komen tot een uitvoeringsproject.

- B.4 Verdiepingsslag sterlocatie De Diepeling;
- B.5 Optimaliseren recreatieve verbindingen;
- C.1 Verdiepingsslag zone Het Maasdal;

Aanvullende projecten uit de werkgroep Maasgaard, De projecten passen binnen de visie, maar behoeven deels een haalbaarheidsstudie. De haalbaarheidsstudie is gericht op het bepalen van de maatregelen, financiering en uitvoeringspartners):

- C.3 Maasmonding Broekhuizermolenbeek;
- C.4 Versterken Oostrumsche Heide;
- C.5 Maasmonding Everlosebeek;
- C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater;
- C.8 (Maasmonding) Wolterskamp;

1.3 Wensen en initiatieven

Tijdens de workshops zijn vele wensen en initiatieven genoemd, die (nog) niet in een project kunnen worden vervat. Deze wensen en initiatieven vormen wel een onderdeel van de gebiedsvisie Maasgaard, maar kennen geen trekker en geen financiële dekking c.q. behoeven geen projectfinanciering vanuit Maasgaard. De in de workshops genoemde wensen en initiatieven zijn weergegeven in bijlage 2.

2 Organisatie en communicatie

2.1 Stuurgroep Maasgaard

Voor het realiseren van de visie is de Stuurgroep Maasgaard verantwoordelijk, bestaande uit bestuurders van de gemeenten Venray en Horst aan de Maas, het waterschap Peel en Maasvallei en de provincie Limburg.

De Stuurgroep heeft als taak:

- uitdragen van de ambitie van de gebiedsvisie aan betrokken partners en inwoners in het gebied;
- bewaken van de afspraken zoals vastgelegd in de gebiedsvisie Maasgaard;
- bewaken van de afspraken zoals vastgelegd in dit uitvoeringsprogramma;
- zorgdragen voor de uitvoering van de gebiedsvisie conform dit uitvoeringsprogramma;
- zorgdragen voor de financiering en bewaken van de financiering van de uitvoering van dit uitvoeringsprogramma;
- zorgdragen voor de organisatie en trekkerschap van projecten;
- zorggedragen dat alle partijen over hun eigen belangen heen kijken en het gezamenlijk belang van de Maasgaard erkennen.

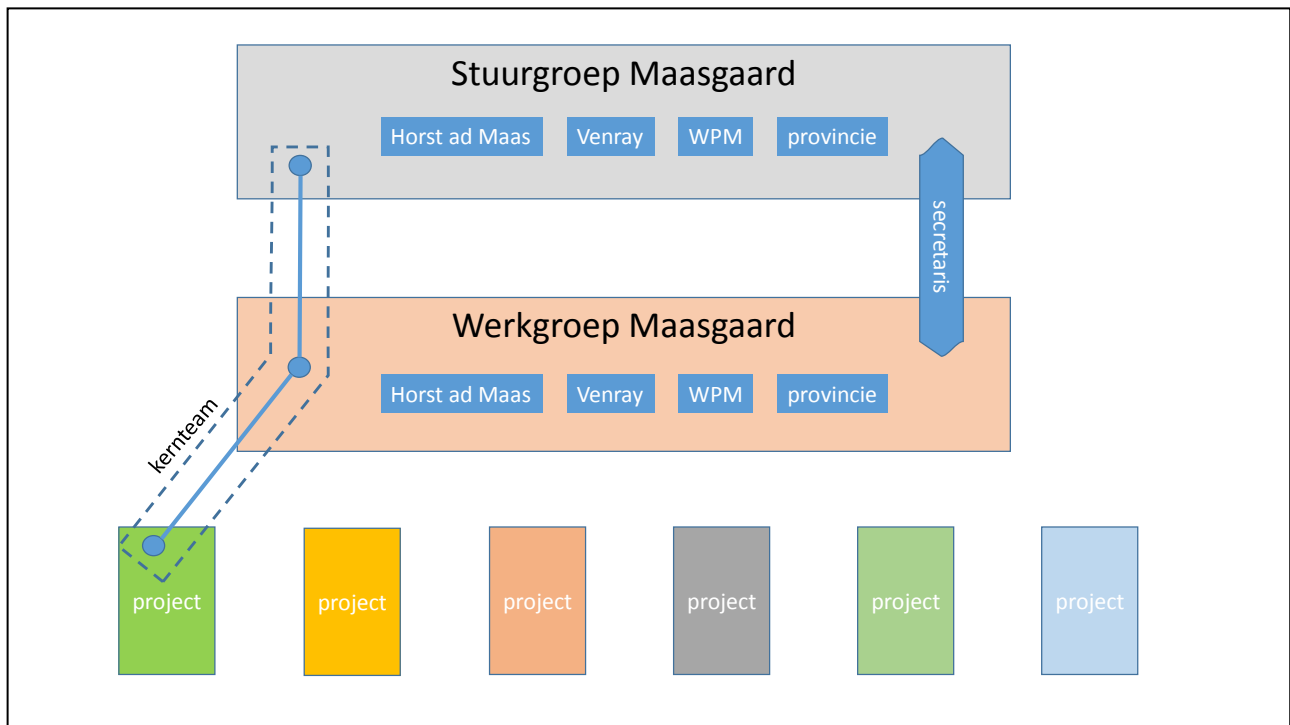
De stuurgroep komt in beginsel 2 x per jaar bijeen, of zoveel vaker als noodzakelijk geacht door de gezamenlijke stuurgroepleden.

2.2 Werkgroep Maasgaard

De stuurgroep wordt ondersteund door de werkgroep Maasgaard. Deze werkgroep bestaat uit medewerkers van de gemeenten Venray en Horst aan de Maas, het waterschap Peel en Maasvallei en de provincie Limburg. De kosten voor de inzet van deze medewerkers zijn voor rekening van de eigen organisatie.

De Stuurgroep benoemt één van de werkgroep leden tot projectleider Maasgaard, die tevens secretaris van de stuurgroep is en voorzitter van de werkgroep. De projectleider wordt ondersteund door een secretariaat, financieel projectondersteuner en communicatiedeskundige. De kosten voor deze overhead worden gedekt uit de programmafinanciering voor de uitvoering van Maasgaard (zie hoofdstuk 3).

Het is niet de bedoeling dat de secretaris de afzonderlijke projecten in de Stuurgroep vertegenwoordigt. Indien strategische keuzes aan de orde zijn is de projectleider van het betreffende project aanwezig bij de het agendapunt.

De werkgroep heeft als taak:

- voorbereiden van de besluiten van de stuurgroep en opstellen van adviezen aan de stuurgroep.
- faciliteren van de stuurgroep met voortgangsrapportages over tijd, geld en inhoud op hoofdlijnen;
- implementeren van de afspraken in de gebiedsvisie Maasgaard, het uitvoeringsprogramma en de samenwerkingsovereenkomst in de eigen ambtelijke organisatie;
- signaleren van kansen en knelpunten in het kader van de uitvoering van de gebiedsvisie Maasgaard.
- coördineren van de diverse geldstromen en wijzigingen daarvan.
- onderhouden van contacten met de trekkers van de diverse projecten, over voortgang van tijd, geld en inhoud.
- voorbereiden van nieuwe projecten door de werkgroep of derden en voorleggen aan de stuurgroep ter besluitvorming.

2.3 Organisatie per project / module

Per project of cluster projecten wordt een afzonderlijke projectuitvoeringsorganisatie opgezet. Per project of cluster projecten wordt een projectgroep geformeerd uit de (betalende) betrokken partijen. Eén van de partijen in de projectgroep wordt aangesteld als de projecttrekker. Deze partij zorgt voor een projectleider. Voor een slagvaardige organisatie geldt als gezond uitgangspunt: zo klein als mogelijk en zo groot als nodig.

In de meeste gevallen is de trekker die partij, die het grootste belang in de doelrealisatie heeft c.q. de grootste financiële bijdrage. De trekker kan ook die partij zijn, die het beste is geoutilleerd voor de uitvoering van het project. De trekker zorgt, ondersteunt door de projectgroep, voor een gedragen projectplan, de financiële administratie en de uitvoering.

Integrale uitvoering biedt vaak voordelen, maar is geen doel op zich. Binnen een integrale gebiedsvisie kan 'sectorale' uitvoering van planonderdelen mogelijk doelmatiger zijn. Dat vergt flexibiliteit in de projectorganisatie en het samenspel tussen partners.

2.4 Kernteam

Voor elk project wordt een bestuurlijke portefeuillehouder uit de Stuurgroep Maasgaard aangesteld. Deze zorgt voor de benodigde bestuurskracht. Hiervoor wordt per project of cluster projecten een kernteam ingericht. Daarin hebben zitting:

- Eén van de leden van de stuurgroep
- Eén van de leden van de werkgroep
- De projectleider van het project of cluster projecten

Het kernteam draagt zorg voor het "dagelijks bestuur" van het project en bewaakt de inhoud van het project, het tijdspad en het geld.

2.5 De streek

De projecten worden zoveel mogelijk samen met het gebied opgepakt. Uit ervaring in soortgelijke gebiedsopgaven blijkt dat er op deze wijze een win-win situatie kan ontstaan.

De daaruit voortvloeiende projecten kunnen samen met lokale ondernemers en belanghebbende partijen nader worden uitgewerkt en hebben de integrale benadering daarmee in zich verwerkt.

2.6 Communicatie

Tijdens de bijeenkomsten van de Werk- en Stuurgroep zal 'communicatie' een prominente plaats in nemen. De werkgroep Maasgaard is verantwoordelijk voor de communicatie tussen de partijen en de communicatie naar de streek. Belangrijk is ook dat de partners hun eigen communicatieactiviteiten binnen de Maasgaard op elkaar afstemmen. De werkgroep Maasgaard beheert een communicatiekalender. Belangrijk is dat mijlpalen gezamenlijk gevierd worden. De externe communicatie van het Gebiedsprogramma Maasgaard verloopt via een aantal (bestaande) kanalen.

- Een belangrijk instrument is een Nieuwsbrief, herkenbaar aan een logo en huisstijl van de Maasgaard.
- Verder wordt er gebruik gemaakt van de bestaande websites van provincie Limburg, WPM, gemeente Venray en gemeente Horst aan de Maas.
- Ook via persberichten wordt de streek op de hoogte gebracht van de vorderingen in de vele projecten binnen het Gebiedsprogramma Maasgaard.

Een deel van de berichten zal door de werkgroep worden verzorgd, maar veelal is de trekker zelf verantwoordelijk voor de projectcommunicatie.

3 Financiering

Om de gebiedsvisie te kunnen realiseren, bundelen de gemeenten Horst aan de Maas en Venray, Waterschap Peel en Maasvallei en provincie Limburg hun krachten en financiële middelen.

3.1 Concrete projecten fase 1 (bijlage 3)

De uitvoering van de gebiedsvisie Maasgaard geschiedt door de uitvoering van de onderstaande concrete projecten. Deze projecten kennen een sluitende financiële dekking en kennen een projecteigenaar/-trekker. De focus van de Stuurgroep bij de realisatie van de visie Maasgaard ligt bij de onderstaande projecten van fase 1.

Module A De Peel

- A.2 Heidsche Peel;
- A.3 Ecologische en recreatieve verbinding Peel-Raamlinie;
- A.4 Ecologische en recreatieve Paardekop;
- A.5 Recreatieve verbinding Zwarte Plak;

Module B De beekdalen

- B.2 Castenrayse Vennen – Lollebeek A73 West;
- B.3 Lollebeek – Groote Molenbeek A73 oost;
- B.4 Verdiepingsslag sterlocatie De Diepeling;
- B.5 Optimaliseren recreatieve verbindingen;
- B.6 Omgeving Groote Molenbeek Tienrayseweg/Witte Brugweg;

Module C Het Maasdal

- C.1 Verdiepingsslag zone Het Maasdal;
- C.2 EVZ Oude Maasarm Geysteren;
- C.3 Maasmonding Broekhuizermolenbeek;
- C.5 Maasmonding Everlosebeek;

De kosten van de voorbereiding en uitvoering van deze projecten fase 1 zijn geraamd op totaal € 18,0 miljoen.

Verdeeld over de gebiedsdoelen betekent dit:

- natuur	€ 6,5 miljoen
- toerisme en recreatie	€ 1,1 miljoen
- landschap en mensgerichte natuur	€ 4,4 miljoen
- landbouw	€ 2,4 miljoen
- water	€ 3,6 miljoen

3.2 Programmafinanciering projecten fase 1

Er is financiële dekking voor de voorbereiding en uitvoering van alleen de concrete projecten, voor een bedrag van afgerond € 18 miljoen. Er is daarbij sprake van programmafinanciering: de partijen stellen een financiële bijdrage beschikbaar op basis van de algemene verdeelsleutel (8:4:2:2). Elke partij is verantwoordelijk voor het financieel beheer van de eigen bijdrage en de garantstelling. Er wordt geen gezamenlijk fonds opgericht.

Financiële dekking projecten fase 1 (let op: onderstaande bedragen zijn afgerond, de exacte bedragen worden genoemd in bijlage 3 en 4):

- Provincie Limburg zegt toe	€ 7,5 miljoen
- WPM zegt toe	€ 3,8 miljoen
- Gemeente Venray zegt toe	€ 1,9 miljoen
- Gemeente Horst ad Maas zegt toe	€ 1,9 miljoen
- WPM zet POP-subsidie in	€ 0,9 miljoen
- WPM en provincie zetten deel partnercontract in	€ 0,8 miljoen
- Provincie zet (toekomstige) EHS-compensaties in	€ 1,2 miljoen

Toelichting op de financiering van de projecten fase 1

De provincie zegt voor de dekking van de realisatie van de projecten fase 1 € 7,5 miljoen toe. Financiering daarvan betreft de provincie uit de Impulsgelden. Voorwaarde vanuit de provincie, is dat voor deze gelden voor eind 2015 een verplichting worden aangegaan. Een tweede voorwaarde van de provincie is een harde financiële toezegging door de drie partners aan de voorkant. Deze partners dragen € 7,6 miljoen bij op basis van de verdeelsleutel.

WPM zegt voor de dekking van de realisatie van de concrete projecten € 3,8 miljoen toe. Financiering daarvan betreft WPM uit het MIP;

Gemeente Venray en gemeente Horst aan de Maas zeggen voor de dekking van de realisatie van de concrete projecten ieder € 1,9 miljoen toe.

Verder bestaat er een aanvullende financiële dekking uit de volgende middelen:

- een beschikking van de provincie aan WPM van een POP subsidie (EU) voor de Lollebeek (traject A73 oost) voor een bedrag van € 0,9 miljoen. Een belangrijke deadline is de eis in de beschikking deze gelden uit te geven voor eind 2014;
- de afspraken in het Partnercontract van Provincie en WPM met betrekking tot financiering van prioritaire beekherstelprojecten (te weten afgerond € 0,8 miljoen,- voor beekherstel Lollebeek en Groote Molenbeek traject A73 oost);
- de (toekomstige) EHS-compensaties die binnen Maasgaard ontstaan worden ingezet binnen Maasgaard voor versterking EHS respectievelijk POG (bronsgroene structuur);

- daarnaast enkele voorziene bijdragen van private partijen aan de ontwikkeling van de verdiepingsslagen.
- Partijen spreken af elkaar te ondersteunen met voorfinanciering van elkaars doelen op elkaars grondgebied, indien dit noodzakelijk is voor de voortgang van de uitvoering van de concrete projecten voor de korte termijn.

Partijen blijven zich gaande de realisatie van de concrete projecten fase 1 inspannen om maximaal gebruik te maken van verdere mogelijkheden van externe financiering, zoals bijvoorbeeld financiering vanuit de EU en participatie aan projecten door particulieren. Dit om de gezamenlijke kosten en de kosten van de afzonderlijke partijen te verlagen. Indien een bijdrage wordt ontvangen wordt deze bij alle bij de betreffende doelen c.q. maatregelen financieel betrokken partijen naar rato in mindering gebracht.

Mocht één van de partijen zich terugtrekken uit de financiering van de concrete projecten fase 1, dan zijn de meerkosten als gevolg van het stopzetten van de realisatie van de projecten, inclusief de investeringen die aantoonbaar teniet worden gedaan als gevolg van het stopzetten, voor rekening van deze partij.

De Stuurgroep kan besluiten financiële afspraken te wijzigen, echter alleen met instemming van alle leden van de Stuurgroep.

3.3 Projecten fase 2 (bijlage 4)

Voor de projecten fase 2 bestaat anno 2013 geen sluitende financiële dekking. De partijen in de Maasgaard stellen op dit moment geen aanvullende gelden voor de beoogde projecten van fase 2 beschikbaar.

Module B De beekdalen

- B.7 Herstel openheid Meteriks Veld;
- B.9 Uitvoering deelgebiedsvisie sterlocatie De Diepeling;

Module C Het Maasdal

- C.4 Versterken Oostrumsche Heide;
- C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater;
- C.8 (Maasmonding) Wolterskamp;
- C.9 Uitvoering deelgebiedsvisie zone Het Maasdal;

3.4 Nieuwe initiatieven

Nieuwe initiatieven uit het gebied, die invulling geven aan de gebiedsvisie Maasgaard, zijn welkom. Echter, voor nieuwe initiatieven bestaat anno 2013 echt geen financiële dekking uit de programmafianciering voor fase 1. De partijen in de Maasgaard stellen op dit moment geen aanvullende gelden voor nieuwe initiatieven beschikbaar. Maasgaard is daarom ook niet te

beschouwen als subsidieloket. Trekkers van nieuwe initiatieven zijn uiteraard vrij zelf een sluitende financiële dekking buiten de programmafinanciering van fase 1 om te organiseren.

Gaande de uitvoering van fase 1 kunnen nieuwe initiatieven tussentijds allen voor financiering in aanmerking komen bij de tweejaarlijkse review (zie onder 3.5). De Stuurgroep neemt hierover een besluit.

Projecten die een aanvulling vormen op de realisatie van doelen uit de gebiedsvisie Maasgaard en een meerwaarde betekenen in de ambitie van de projecten fase 1 hebben daarbij de voorkeur. In geen enkel geval mogen nieuwe initiatieven de voortgang van de voorbereiding en uitvoering van de projecten fase 1 belemmeren.

3.5 Kostenbeheersing fase 1, tijdspad en review

De Stuurgroep stuurt op ambitie, tijd en kostenbeheersing. De Stuurgroep wil de projecten van fase 1 eind 2020 opleveren. Per project is een uitloop van oplevering met 2 jaar mogelijk, met betrekking tot onvoorziene ontwikkelingen bij de uitvoering en voor uitfinanciering. Zie ook bijlage 5 en 6.

De Stuurgroep wil ook, dat kansen om eerder resultaten te boeken dan gepland in bijlage 5, zoveel mogelijk moeten worden benut. Dit betekent ook, dat de partners zich inspannen om gelden in een zo vroeg mogelijk stadium van het betreffende project ter beschikking te stellen, zodat de realisatie zo snel mogelijk plaats kan vinden. Dit geldt met name bij natuurcompensatieverplichtingen (LKM en EHS-compensatie): zodra deze gelden binnenkomen bij het bevoegd gezag, worden deze ter beschikking gesteld voor de realisatie van het betreffende project.

Tweejaarlijkse review

Elke 2 jaar wordt door de Stuurgroep een review gedaan op de ramingen en de werkelijke kosten van de projecten fase 1. De inzet van de Stuurgroep is, dat het ter beschikking gestelde budget van € 18 miljoen geheel wordt gebruikt. De verdeelsleutel van de bijdragen van de partijen en de hoogten van de toezegde bijdragen worden daarbij niet aangetast.

Herprioritering geschiedt volgens de volgende trits:

- 1 Herprioritering van de verdeling van de middelen over de projecten fase 1 is bij de review mogelijk. De Stuurgroep kan binnen het programma schuiven met gelden, om mee- en tegenvallers in de realisatie van de projecten fase 1 tegen elkaar weg te laten vallen.
- 2 Herprioritering van de verdeling van de middelen aan projecten fase 2 is mogelijk, in het geval de realisatie van de projecten fase 1 niet in het geding komt c.q. substantieel goedkoper blijkt te zijn dan geraamd. De Stuurgroep kan op dat moment besluiten de vrijvallende gelden in te zetten voor de realisatie van projecten fase 2. De Stuurgroep neemt een besluit over de keuze van projecten uit fase 2, die daarvoor in aanmerking komen.

- 3 Tussentijds bij de stuurgroep aangemelde, nieuwe projecten en initiatieven kunnen in deze herprioritering worden meegenomen, waarbij uitgangspunt is dat deze projecten invulling geven aan de uitvoering van de visie Maasgaard en de realisatie van de projecten fase 1 niet in het geding komt.

3.6 Benutten van kansen

Door gezamenlijk op te trekken bij de realisatie van projecten wordt de effectiviteit vergroot omdat bij het maken van keuzes voortdurend kan worden gekeken naar het gehele beschikbare areaal aan mogelijkheden en kansen.

In de visie zijn keuzes gemaakt, die leiden tot duidelijkheid:

- voor de overheden bestaat gezamenlijk vooraf consensus over de locaties waar de groenblauwe ontwikkeling dient plaats te vinden en daarmee over de aanwending van de beschikbare budgetten;
- voor de initiatiefnemers van de rode ontwikkelingen bestaat vooraf duidelijkheid waar de tegenprestaties (natuurcompensatie, tegenprestatie LKM) kunnen worden gerealiseerd;
- voor ondernemers is vooraf duidelijkheid waar recreatieve ontwikkelingen in het buitengebied worden gestimuleerd;
- voor de bewoners en gebruikers van het gebied bestaat meer duidelijkheid waar groenblauwe ontwikkeling en toeristisch-recreatieve ontwikkelingen gewenst zijn c.q. zullen plaatsvinden.

Uitgangspunt bij het bereiken van de doelstelling van De Maasgaard is dat grond in Nederland een schaars goed is. Hierom, en mede vanuit financieel oogpunt, is het belangrijk dat er een zorgvuldige afweging plaatsvindt op welke plaatsen en op welke wijze wordt ingezet op natuurontwikkeling, om met de beschikbare hectares een optimaal rendement te kunnen behalen, zowel vanuit het oogpunt van natuurkwaliteit, als vanuit economisch of belevingsperspectief.

Het rendement is over het algemeen het hoogste, indien wordt aangesloten op bestaande natuurwaarden - vandaar de centrale plek van de begrippen versterken en verbinden van de bestaande natuur - en indien de beschikbare middelen gebundeld en met eenzelfde focus worden ingezet.

- Een bijzondere vorm van financiering is "natuur op voorraad". Natuur op voorraad staat voor het op voorhand verwerven en inrichten van gronden op de juiste plek en het juiste moment, zodat kansen direct kunnen worden benut wanneer rode ontwikkelingen zich voordoen.
- Partijen spreken af zich gezamenlijk in te spannen om natuur op voorraad te realiseren, waardoor initiatiefnemers van rode ontwikkelingen die compensatieverplichtingen moeten realiseren, voorafgaand aan hun rode ontwikkelingen, worden gefaciliteerd met het realiseren van ruimte voor de invulling van hun compensatieplicht.

Bijlage 1 Omschrijving projecten

Module A : de Peel

In Module de Peel worden de twee Noord-Limburgse Peelrestanten onderscheiden, te weten de Heidsche Peel en Mariapeel.

Het Peelkanaal, gelegen op de noord-zuid as van het oude Peelgebied, vormt een potentiële ecologische en recreatieve verbinding tussen beide natuurgebieden en naar de bredere omgeving.

Herstel en versterking van beide Peelrestanten hebben prioriteit. Verder liggen er kansen om met relatief eenvoudige ingrepen een aantal ecologische verbindingen te leggen, in combinatie met een extensieve recreatieve verbinding.

In totaal worden 5 projecten in Module de Peel onderscheiden.

- A.1 IGU Peelvenen-Mariapeel
- A.2 IGU Heidsche Peel
- A.3 Ecologische en recreatieve verbinding Peelraamlinie
- A.4 Ecologische verbinding Paardekop - Peelraamlinie
- A.5 Recreatieve verbinding Zwarte Plak;

A.1. : Peelvenen - Mariapeel

De Mariapeel is samen met de Deurnsche Peel het belangrijkste hoogveenrestant beneden de grote rivieren, met zelfs een belangrijke waarde voor het vasteland van West-Europa. Het is daarom ook niet verwonderlijk dat dit gebied is aangewezen als Natura 2000 gebied, met hoge instandhoudingsdoelstellingen voor herstellend hoogveen. Deze doelstellingen hebben een grote invloed op de omgeving, wat betreft eisen die gesteld worden aan het herstel van jaarrond stabiele, hoge grondwaterstanden en zware eisen wat betreft het gewenste plafond van stikstofdepositie.

Voor het scheppen van de juiste randvoorwaarden voor het herstel van het hoogveen moet de Mariapeel ruimtelijk robuuster worden gemaakt door de verwerving van voor de vernatting noodzakelijke percelen EHS Nieuwe Natuur. Hoe robuuster de natuur, hoe stabiel het grondwatersysteem kan worden gemaakt in deze natuur. De maatregelen zijn gericht op een zo optimaal mogelijke vernatting in de EHS en het zoveel mogelijk handhaven van het huidige gebruik in de landbouw in de ring om de EHS.

Alle inrichtings-, beheer- en beleidsmaatregelen komen samen in het Beheerplan Natura 2000. Dit beheerplan vormt de verantwoording om keuzen te maken voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Over de ruimtelijke en de waterhuishoudkundige maatregelen bestaat bij de betrokken partijen consensus; de hoge eisen rond het plafond voor de stikstofdepositie vormen reeds lange tijd een heet hangijzer.

De maatregelen voor de realisatie van de doelen voor het gebied Mariapeel worden in een autonoom project Peelvenen-Mariapeel gerealiseerd. Dienst Landelijk Gebied is trekker van het project, in opdracht van de provincie. Grondverwerving voor de EHS Nieuwe Natuur en uitvoering van Nieuw Limburgs Peil vormen de belangrijkste maatregelen voor natuur en voor landbouw.

Staatsbosbeheer, eigenaar en beheerder van de bestaande natuur, heeft een eigen programma van maatregelen voor inrichting en vernatting in deze bestaande natuur, gefinancierd met gelden uit de Meerjarenovereenkomst tussen SBB en provincie Limburg. Tevens worden via een apart traject gelden gegenereerd uit een LIF+ project (EU) voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied.

Peelvenen-Mariapeel is volledigheidshalve als autonome ontwikkeling opgenomen in dit uitvoeringsprogramma. Het trekkerschap, de voorbereiding en de uitvoering, en de financiering worden buiten het uitvoeringsprogramma van de Maasgaard gelaten.

A.2. : Heidsche Peel

Momenteel bestaat het natuurgebied Heidsche Peel uit een versnipperd areaal van zeven kleine natuurgebiedjes. Deze percelen vormen een lappendeken samen met de goed verkavelde, intensief agrarische gronden.

De verwevenheid tussen landbouw en natuur is voor zowel landbouw als voor natuur een probleem, niet alleen op het gebied van de waterhuishouding, maar ook ten aanzien van de versnippering van het gebied. De natuur vereist een hoge en stabiele grondwaterstand, terwijl voor de landbouw een voldoende drooglegging noodzakelijk is.

De oplossing voor de problemen zit in het opheffen van de versnippering van de natuur en vervolgens het vernatten van de natuur enerzijds en het realiseren van een goede landbouwstructuur met goede drooglegging anderzijds.

Deze oplossingrichting vinden we terug in de belangrijkste doelen uit het door GS en WPM inrichtingsplan voor de IGU Heidsche Peel:

- Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur om de versnippering van het gebied terug te dringen;
- Realisatie van het Nieuw Limburgs Peil om de verdroging te bestrijden;
- Compenserende maatregelen voor de landbouw door een betere landbouwstructuur en door het treffen van maatregelen voor het handhaven van het huidig gebruik van de landbouwpercelen.

De Heidsche Peel is een project dat het voorbereidend traject heeft doorlopen. De maatregelen en kostenraming zijn uitgewerkt. Daarmee vormt het project onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Maasgaard.

A.3. : Peel-Raamlinie

Het Defensiekanaal (of Peelkanaal) is aangelegd als onderdeel van de Peel-Raamlinie. Deze verdedigingslinie werd in 1939 aangelegd en liep van de Maas bij Grave, via het riviertje de Raam en het gegraven Peelkanaal, het Peelgebied naar de Noordervaart om te eindigen bij de Belgische grens. In het ontgonnen gebied tussen Griendtsveen en het riviertje de Raam was het Peelgebied reeds ontgonnen. Vandaar dat hier een kanaal met kazematten, loopgraven en prikkeldraadversperringen noodzakelijk was om een invasie vanuit Duitsland af te stoppen. Bijkomend voordeel van het graven van een kanaal was een betere ontwatering van de Peel ten behoeve van de ontginning voor de landbouw.

De Peel-Raamstelling en de kazematten zijn een rijksmonument. De schootslinie, gelegen tussen Heidsche Peel en Grauwveen, met een breedte van 1.200 meter geniet bescherming op basis van het bestemmingsplan Buitengebied.

In het kader van Maasgaard liggen kansen om de toegankelijkheid en de beleving van de Peel-Raamlinie te vergroten door deze op een aantal plekken in oude glorie te herstellen en door de linie te ontsluiten voor de recreant met een recreatieve verbinding van Griendtsveen naar de Zwarte Plak en naar het noorden richting bijvoorbeeld het Oorlogs- en Verzetsmuseum Overloon. Educatie over het verleden is een belangrijk item in dit project, mede in relatie tot het Jeugd OntmoetingsCentrum bij het Duits Oorlogskerkhof in Ysselsteyn.

De aan de westzijde van het kanaal gelegen robuuste bosstrook (voormalige defensiewal) en het kanaal zelf kunnen een betere functie als ecologische verbindingszone krijgen.

A.4. : Ecologische en recreatieve verbinding Peel-Raamlinie / Paardekop

De Peelraamlinie kan naast het vervullen van een recreatieve verbinding ook een belangrijke ecologische schakel vormen tussen de Heidsche Peel en de Paardekop

Er ligt op één locatie een korte verbindingroute tussen het natuurgebied Paardekop en de Peelraamlinie. Deze route loopt vanaf de linie, een bestaand bos en een onverharde weg over de Timmermansweg naar dit bosgebied. Hiermee vormt deze route niet alleen een ecologische verbindingszone voor de natuur maar vormt het ook een ontsluiting van het gebied voor de recreant. Grenzend aan het natuurgebied Paardekop ligt het Duits oorlogskerkhof van Ysselsteyn.

Er ligt een kans om het verleden van de Peel als oorlogstoneel beleefbaar te maken door de combinatie van de verdedigingslinie in mei 1940, of als slagveld in het najaar van 1944 (Loobeek en Overloon), maar ook als bezinningsplek bij de laatste rustplaats van deze Duitse militairen.

A.5. : Recreatieve verbinding Zwarte Plak

De Zwarte Plak wordt zichtbaar, beleefbaar gemaakt en recreatief verbonden met Griendtsveen, park de Peelbergen en de Schadijker bossen.

De Zwarte Plak ligt op een paraboolvormige dekzandrug. Dit element wordt ook wel een paraboolduin genoemd en is een bijzonder geomorfologisch element. Vanwege deze bijzondere structuur is het element aangemerkt als waardevol Geologisch en Aardkundig object (GEA-object). Het gedeelte dat gespaard is geworden voor afgraving is begroeid met struikheide. In het terrein zijn sporen van bewoning uit het laat-paleolithicum aangetroffen bestaande uit vuursteenvindplaatsen. Van meer recente datum is de rol die de Zwarte Plak heeft gespeeld in het verzet in WO2.

A.1 Peelvenen – Mariapeel (autoom proj)

Doel	- Realiseren Ecologische Hoofdstructuur (EHS); - Realiseren Nieuw Limburgs Peil; - Realiseren instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 (hoogveen);
Relatie met omgeving	- Relatie met Deurnsche Peel; - Relatie met Peelrestanten, waaronder Groote Peel (buiten Maasgaard) en Heidsche Peel (A.2);
Maatregel	- Verwerving en inrichting EHS Nieuwe Natuur; - Aanpassing waterhuishouding t.b.v. vernatting natuur; - Mitigerende maatregelen t.b.v. handhaven huidig grondgebruik landbouw;
Trekker	- Dienst Landelijk Gebied in opdracht van provincie Limburg;
Kosten	
Tijdspad	

A.2 Heidsche Peel

Doel	- Realiseren Ecologische Hoofdstructuur (EHS); - Realiseren Nieuw Limburgs Peil;
Relatie met omgeving	- Relatie met Peelrestanten, waaronder Mariapeel (A.1) en Deurnsche Peel, de Bult in NBr; - Schakel binnen de Ecologische recreatieve verbinding Peelraamlinie (A4).
Maatregel	- Verwerving en inrichting EHS Nieuwe Natuur; - Aanpassing waterhuishouding t.b.v. vernatting natuur; - Mitigerende maatregelen t.b.v. handhaven huidig grondgebruik landbouw; -
Trekker	- Dienst Landelijk Gebied in opdracht van provincie Limburg;
Kosten	- 5.396.000,-
Tijdspad	- 2014 t/m 2019

A.3 Ecologische en recreatieve verbinding Peelraamlinie

Doel	- Realiseren recreatieve verbinding; - Realiseren ecologische verbindingzone; - Beleefbaar maken historische waarde Peelraamstelling;
Relatie met omgeving	- Recreatieve verbinding van Griendtsveen naar Ysselsteyn; - Ecologische verbinding van Mariapeel (A.1) naar Heidsche Peel (A.2) en De Bult (NBr); - Relatie met kazematten en Peelkanaal in Mariapeel, onderduikers Zwarte Plak, Duits oorlogskerkhof Ysselsteyn, Liberty Park Overloon; - Relatie met Historische Peellimieten (project gemeente Deurne, Venray, Horst)
Maatregel	- Aanleg recreatief fietspad, ca. 9 km langs Peelraamlinie, aansluiten op routenetwerk in Noord-Brabant en Limburg; - Ecologisch omvormingsbeheer houtwal westzijde Peelraamstelling; - Herstel voorbeeld stelling met kazemat, wal en loopgraaf (educatief); - Behoud en herstel open schootvelden oostzijde kazematten; - Plaatsen infoborden en routeaanduidingen; - Aansluiting zoeken met Historische Peellimieten, openheid realiseren;
Trekker	- Gemeente Venray en gemeente Horst aan de Maas;
Kosten	- € 400.000,-
Tijdspad	- 2014 – 2015

A.4 Ecologische en recreatieve verbinding Paardekop

Doel	- Realiseren ecologische verbinding; - Realiseren recreatieve verbinding; -
Relatie met omgeving	- Ecologische en recreatieve verbinding van Paardekop via Peelraamlinie (A.3) naar Mariapeel (A.1) en naar Heidsche Peel (A.2);
Maatregel	- Verwerving en inrichting natuurstrook; - Verwerving en inrichting strook voor recreatief fietspad;
Trekker	- Gemeente Venray;
Kosten	- € 400.000,-
Tijdspad	- 2014 – 2015

A.5 Recreatieve verbinding Zwarte Plak

Doel	- Realiseren recreatieve verbinding; - Beleefbaar maken van de cultuurhistorische en archeologische waarde; (onderduiklocatie WO II, paraboolduin); - Beleefbaar maken van Mariapeel;
Relatie met omgeving	- Recreatieve verbinding Mariapeel (A.1)/Griendtsveen, America park de Peelbergen, Peelmuseum en Schadijkse Bossen (zie module beken);
Maatregel	- 11 km wandel- fietspaden bewegwijzering; - 2,5 km verbetering fietspad (halfverharding); - Realiseren 1 sterlocatie natuur-speelplek (educatie-spelen) in Heerepeel; - Realiseren "Venster op de Peel" op rand van de Peel;
Trekker	- Gemeente Horst aan de Maas i.s.m. Stichting Landschap Horst aan de Maas;
Kosten	- € 175.000,-
Tijdspad	- 2013 – 2014

Module B : de Beekdalen

In totaal worden 8 projecten in Module de Beekdalen onderscheiden.

- B.1 Loobeekdal
- B.2 Castenrayse Vennen en Lollebeek A73 West
- B.3 Groote Molenbeek en Lollebeek A73 Oost
- B.4 Sterlocatie de Diepeling
- B.5 Optimaliseren recreatieve verbindingen;
- B.6 Groote Molenbeek Tienrayseweg/Witte Brugweg;
- B.7 Herstel openheid Meteriks Veld;
- B.8 Uitvoering deelgebiedsvisie Diepeling (zie B.4);

B.1. : Loobeekdal

De Loobeek is als integraal project in het kader van de Reconstructie opgepakt door de partners Waterschap Peel en Maasvallei, gemeente Venray en provincie Limburg. In eerste instantie als groenblauwe tegenhanger voor stedelijke ontwikkelingen van Venray. Later, toen de stedelijke ontwikkeling een minder prominent belang kreeg in het kader van de recente demografische ontwikkelingen, is het project als groenblauwe ader doorgezet, met recreatieve en landschappelijke meerwaarde voor de omgeving.

De belangrijkste doelstellingen van het integrale project zijn:

- Afronding en inrichting van de EHS bestaande en nieuwe natuur;
- Herstel van het hydrologisch systeem van het beekdal van de Loobeek;
- Bieden van perspectieven voor de ontwikkeling van grondgebonden landbouw (met name de melkveehouderij);
- Inzet van natuurcompensatie in de vorm van een ecologische verbindingszone over de bij het beekdalherstel te vernatten gronden langs de beek;
- Het inschakelen van de landbouw (melkveehouderij) in het realiseren van de EVZ, het realiseren van het hydrologisch systeemherstel en het beheer van extensieve graslanden (natuurweidebedrijf).
- Het herstel van het cultuurhistorisch beekdallandschap met een meerwaarde voor de bezoeker van het gebied en als uitloopgebied voor de kernen Venray en Merselo;
- Het verbeteren van de waterkwaliteit in de beek door de sanering van riooloverstorten en het afleiden van aanvoerwater uit het Peelkanaal.

Het project mikt op een combinatie van functies: beekherstel, EVZ en aanpassing van de waterhuishouding op dezelfde hectare. Daarbij de landbouw een belangrijke rol gevend in de vorm van deelname aan het project met extensieve natte graslanden onder in het beekdal, gecompenseerd met vervangende grond en betere productieomstandigheden hogerop in het beekdal. Tevens met de landbouw (lees melkveehouderij) als belangrijkste partner in het beheren van de ecologische verbindingszone. Het project Loobeekdal en deze aanpak van de

bedreigingen en de kansen vanuit het beekdalherstel voor de landbouw stonden model voor de Verklaring van Roermond I.

De Loobeek is volledigheidshalve als autonome ontwikkeling opgenomen in dit uitvoeringsprogramma. Het trekkerschap, de voorbereiding en de uitvoering, en de financiering vormen geen onderdeel van het uitvoeringsprogramma Maasgaard.

B.2. : Castenrayse Vennen en Lollebeek West

Het natuurgebied Castenrayse Vennen ligt in een komvormige laagte, aan de noordzijde en zuidzijde begrensd door dekzandruggen. Op de noordelijke dekzandrug ligt het dorp Castenray, op de zuidelijke dekzandrug liggen bossen en landbouwgronden. De komvormige laagte van de Castenrayse Vennen maakt onderdeel uit van het beekdal van de Lollebeek. De constante aanvoer van schoon en ijzerrijk grondwater uit de hoge zandruggen naar de lage kom was een belangrijke voorwaarde voor het ontstaan van het veen in het verleden.

Het veen is voor de tweede wereldoorlog ontgonnen en de Lollebeek is tijdens de ruilverkaveling in de jaren '60 rechtgetrokken, verdiept en verbreed. Deze 'normalisatie' van de beek was nodig om landbouwwater uit de bovenstrooms gelegen jonge Peelontginningen versneld af te voeren tijdens natte perioden. Deze versnelde afvoer had ook een keerzijde: watertekort en droogteschade in de landbouw in het groeiseizoen. Dit trachtte men te compenseren door het plaatsen van stuwen in de Lollebeek en door (gebiedsvreemd) water aan te voeren uit het Peelkanaal. Het moge duidelijk zijn, dat van een natuurlijk functioneren van de beek nauwelijks nog sprake is.

De gevolgen van deze ingrepen in de waterhuishouding waren groot voor de natuur. De waterstanden daalden, de kweldruk viel weg en de broekbossen, vennen en moerassen in de Castenrayse Vennen begonnen te verdrogen. De aanvoer van het gebiedsvreemde water uit het Peelkanaal lijkt op het eerste oog een welkome aanvulling in kwantitatieve zin. Echter, de kwaliteit van dit water is zo slecht, dat dit een nog verdere aantasting van de kwetsbare natuur als gevolg heeft.

Het gebied Castenrayse Vennen is door de provincie in het POL aangewezen als TOP gebied, oftewel prioritair verdroogde EHS, waarin maatregelen moeten worden getroffen om de verdroging tegen te gaan: het schone grondwater moet weer stabiel en jaarrond aan het maaiveld verschijnen. Gebiedsvreemd water moet uit de natuur worden geweerd.

De belangrijkste maatregel om het proces van verdroging om te keren is het aanpakken van de Lollebeek. De Lollebeek is in het POL aangewezen als een beek met een specifieke ecologische functie (oftewel SEF beek). De natuurlijke inrichting van deze SEF beek wordt niet alleen gericht op de natuurkwaliteit in de beek zelf, maar wordt vooral ook ondersteunend aan de verbetering van de waterhuishouding van het TOP gebied.

Ook de aankoop van de in het POL aangewezen EHS Nieuwe Natuur, gelegen op enkele lage landbouwpercelen tegen de bestaande natuur, is een noodzakelijke maatregel. Door aankoop wordt peilopzet mogelijk. Deze percelen zijn daarbij ondersteunend aan de vernatting: ze hebben

een bufferende werking tussen de droge, blijvende landbouw en de natte bestaande natuur. Slechts enkele laaggelegen gronden zullen op deze manier van functie veranderen. Wanneer de vernattingsmaatregelen worden uitgevoerd, zal het effect daarvan tot in het omringende blijvende landbouwgebied uitstralen. In het landbouwgebied zullen daarom maatregelen moeten worden getroffen om gebruiksbeperking van de gronden te compenseren. Met geld, vervangende grond of technische maatregelen.

Het beekdal van de Lollebeek, tezamen met de Castenrayse Vennen, vormt een belangrijke groenblauwe verbinding tussen De Peel en het Maasdal. De combinatie van het lage, natte beekdal met de hoge, droge Schadijkse Bossen bieden kansen voor recreatie. Waar in het beekdal alleen extensieve recreatie (wandelen en struinen) fysiek mogelijk is, liggen in de Schadijkse Bossen legio kansen voor recreatief medegebruik, bijvoorbeeld mountainbiken. Ook lenen de Schadijkse Bossen zich voor houtproductie als nevenproduct bij het natuurlijk bosbeheer van deze bossen.

Er zijn mogelijkheden voor lange afstandfietspaden van de Peel naar het Maasdal, met als leidraad de groenblauwe verbinding van de Lollebeek en de Schadijkse Bossen. In het westen haken de Schadijkse bossen aan op de bossen en de recreatieparken van Park de Peelbergen.

Binnen de Castenrayse Vennen ligt het zogenaamde Schaatsven. Zoals de naam al aangeeft, werd hier van oudsher geschaatst door mensen uit de wijde omgeving van Castenray. Door achterstallig onderhoud, vervuiling en verrijking van het ven door voedselrijk (aanvoer)water en grote schommelingen in de grondwaterstanden is het ven in de loop der jaren bebost met onder andere wilg.

Terreineigenaar SBB wil het ven herstellen door de bebossing te verwijderen en het ven uit te baggeren. SBB heeft voor de financiering afspraken gemaakt met de provincie in een meerjarenovereenkomst (MJO). Natuurherstel van het ven leidt naast een optimale ecologische situatie ook weer tot de mogelijkheid om te kunnen schaatsen; deze wens leeft al lange tijd bij de inwoners van Castenray.

De kwaliteit van het uit het Peelkanaal aangevoerde gebiedsvreemde water vormt een bedreiging voor de ontwikkeling van de gewenste natuur in de Castenrayse Vennen. WPM wil een pilot opzetten in dit project, om een alternatief van wateraanvoer voor de landbouw te testen.

WPM wil wateraanvoer uit het Peelkanaal stopzetten en het verlies van water in de landbouw vervangen door het aanbrengen van grondwaterputten, in combinatie met het infiltreren van grondwater met lichte pompen in (aan te leggen) peilgestuurde drainage.

De Castenrayse Vennen/Lollebeek is een project dat het voorbereidend traject heeft doorlopen. De maatregelen en kostenraming zijn uitgewerkt. Daarmee vormt het project onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Maasgaard.

B.3. : Groote Molenbeek en Lollebeek A73 Oost

Ten oosten van de A73 liggen de Lollebeek en Groote Molenbeek, beiden in een relatief smal, duidelijk ingesneden en herkenbaar beekdal. Ook hier zijn beide beken vergraven tot rechte, brede en verdiepte afwateringsgoten, die in de winter versneld water afvoeren en in de zomer door middel van stuwen (aanvoer)water vasthouden.

Hier ligt maar één hoofddoel op het gebied van water, te weten de realisatie van “Specifiek Ecologische Functie van de beek”. In dit deeltraject bestaan veel kansen om de relatief smalle beekdalen van flank tot flank in te richten t.b.v. een gezond functionerende beek, in de vorm van een meanderende beek zonder stuwen.

WPM heeft in 2009 een grote strategische grondaankoop van ca. 30 hectare gedaan. Door deze gronden in te zetten in een vrijwillige kavelruil zijn de lage landbouwgronden vrijgekomen voor de beekdalbrede herinrichting. De lage, meer marginale landbouwgronden zijn uitgeruild tegen hoger gelegen gronden met een hoger productiepotentieel.

De effecten van de peilverandering als gevolg van de herinrichting van de beek blijven grotendeels beperkt tot het beekdal. De beek kan binnen het beekdal worden heringericht, zonder de landbouw op de rand van het beekdal te hinderen in de bedrijfsvoering. Op de relatief kleine oppervlakte landbouwgrond, die toch nog te maken krijgt met vernatting, worden technische maatregelen (voornamelijk peilgestuurde drainage, al dan niet in combinatie met ophoging) getroffen.

Bovenstaande keuze voor a) functieverandering binnen het beekdal en b) overige vernatting lokaal oplossen met technische maatregelen, past optimaal in het overig intensief gebruikte landbouwgebied. De ruimteclaim voor de herinrichting van dit project blijft binnen de door de provincie aangewezen POG-zone (Provinciale Ontwikkelingszone Groen). Buiten deze zone blijft alle nodige ontwikkelings- en gebruiksruimte voor intensief landbouwkundig gebruik aanwezig. Deze aanpak past prima bij de Verklaring van Roermond.

De beken, met ten westen van de A73 de Castenrayse Vennen als belangrijke hotspot voor de natuur, worden belangrijke groenblauwe aders in het landelijk gebied.

Deze groenblauwe aders vormen niet alleen voor de natuur belangrijke verbindingen. De overstijgende kwaliteit van het project komt terug in een aantrekkelijk landschap en leefomgeving voor de mens. De mens krijgt gelegenheid te genieten van waternatuur van hoge natuurkwaliteit en belevingswaarde. De natuurliefhebber bezoekt de Castenrayse Vennen, de wandelaar en fietser verplaatst zich van A naar B langs de beken en de watersporter gaat naar De Diepeling. Niet alleen voor de recreant van buiten de regio heeft het gebied straks een meerwaarde. De beken met de natuurgebieden vormen een belangrijk uitloopgebied voor de inwoners van de diverse kernen.

Een belangrijke schakel in de groenblauwe verbindingen kan worden gevormd door de ontwikkeling van een landgoed. Een particuliere grondeigenaar wil een landgoed in het kader van de NSW (Natuurschoonwet) ontwikkelen aan de Groote Molenbeek, ten noorden van de Kasteelse Bossen. Tevens wil hij in het kader van de voorschriften van NSW (natuurschoonwet) zijn landgoed voor recreanten openstellen.

De natuur in de beekdalen stelt zich ten dienste van de mens. In de toekomst zijn als gevolg van klimaatveranderingen korte, hevige neerslagpieken te verwachten met als gevolg korte, hoge afvoergolven in de Groote Molenbeek met zijn grote achterland. Met name de ruimte in het natuurlijke beekdal van de Groote Molenbeek ter hoogte van de Diepeling leent zich voor waterberging. Door water langer in het beekdal vast te houden, wordt mogelijke toekomstige overlast op gebieden stroomafwaarts minder.

De Groote Molenbeek/Lollebeek A73 Oost is een project dat het voorbereidend traject heeft doorlopen. De maatregelen en kostenraming zijn uitgewerkt. Daarmee vormt het project onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Maasgaard.

B.4. : Sterlocatie de Diepeling

De Diepeling is een ontgrondingsproject gelegen in de gemeente Venray en gemeente Horst aan de Maas, nabij de Lollebeek/Groote Molenbeek. Het project wordt ontwikkeld door Teunesen zand en grint bv. Onlangs is aan de noordzijde een uitbreiding van de ontgroning vergund.

De plas heeft als eindbestemming 'natuur'. In de eindsituatie wordt de directe omgeving van de plas ingericht als natuur. Ook is een wandelpad opgenomen.

De behoefte om stille, extensieve vormen van waterrecreatie in de nieuwe plannen in te voegen, lijkt groot. In de omgeving liggen reeds een aantal recreatieplassen (Witte Vennen te Oostrum en Kasteelpark Ter Horst in Horst). Wil een introductie van waterrecreatie of –sport in de verdere ontwikkeling van de Diepeling slagen, dan moet deze onderscheidend zijn van de andere plassen.

Beide gemeenten hebben de wens om in de directe omgeving van de Diepeling recreatieve dag- en verblijfsrecreatie toe te staan. Voorkomen van overlast door de recreatie (verkeersbewegingen, drukte, geluidsoverlast) naar de natuur en naar de bewoners in de omgeving is een belangrijke randvoorwaarden.

Een recreatieve sterlocatie kan niet bestaan zonder goede infrastructuur, parkeergelegenheid en horeca. Alles goed inpasbaar in de omgeving van de plas en de natuur en rust van de plas zelf. De Diepeling kan als startlocatie dienen voor een bezoek van het gebied, met name de beekdalen en het Maasdal.

Alle mogelijkheden en onmogelijkheden van een dergelijke ontwikkeling van de Diepeling zijn nog niet goed in kaart gebracht. Een verdiepingsslag van de visie Maasgaard en de mogelijke ontwikkelingsrichtingen op deze sterlocatie is gewenst. Vandaar dat in het uitvoeringsprogramma het opstellen van een visie voor de Diepeling is opgenomen.

B.5. : Optimaliseren recreatieve verbindingen

Uit de workshop met de stake holders in het gebied Maasgaard bleek een grote behoefte aan eenduidige routestructuren. Het buitengebied van de gemeenten Venray en Horst aan de Maas is volgens de stake holders goed voorzien van recreatieve wegen en paden, echter een eenduidige, herkenbare routestructuur ontbreekt deels. Ook liggen er kansen her en der in de gemeenten om verbindingen verder te vervolmaken.

B.6. : Groote Molenbeek Tienrayseweg tot Witte Brugweg

In de Kasteelse Bossen zijn in de afgelopen vele werkzaamheden uitgevoerd op het gebied van cultuurhistorie en recreatie. Zo is in het verleden ook de kasteelruïne opgeknapt en zichtbaar gemaakt.

Wat ontbreekt is een goede verbinding van de woonkern Horst (west van de A73) naar de Kasteelse Bossen (oost van de A73). Het is de wens van de gemeente Horst aan de Maas om deze verbinding landschappelijk en recreatief te versterken, zodat een gemakkelijk herkenbare link tussen dorp en ruïne ontstaat. Tevens wil de gemeente de omgeving van de ruïne landschappelijk versterken, met groen, bomen en een waterhoudende kasteelgracht.

B.7. : Herstel openheid Meteriksveld

Gemeente Horst aan de Maas heeft de wens om de landschappelijke waarden van het Meteriksveld in oude glorie te herstellen. De oude lintbebouwing van Meterik, de rand van de Schadijkse Bossen (voorheen heide) en het open gebied van het Meteriksveld vormen een oude landschappelijke eenheid, waarin de molen “Eendracht maakt Macht” een prominente plek had.

In het verleden is het Meteriksveld bebouwd met o.a. kassen. De functie van deze kassen is komen te vervallen. De herbestemming van het gebied is aanleiding voor de gemeente om de openheid van de omgeving van de molen (“molenbiotoop”) weer te herstellen.

B.1 Loobeekdal (autonoom project)

Doel	- Realisatie natuurlijke herinrichting Loobeek en ecologische verbindingzone door het beekdal, met als ambitie hydrologisch systeemherstel beekdalbreed - Bieden van perspectieven voor de landbouw en inschakeling van de landbouw in het beheer van de extensieve gronden langs de beek; - Afronding en inrichting EHS; - Recreatieve en landschappelijke beleving van het gebied vergroten; - Verbeteren waterkwaliteit door saneren riooloverstorten omleiden aanvoer gebiedsvreemd water uit het Peelkanaal;
Relatie met omgeving	- Relatie met de ecologische en recreatieve verbinding Peelraamlinie;
Maatregel	- Herinrichting van de Loobeek door meandering en verwijderen stuwen; - Kavelruil en maatwerkmaatregelen in de landbouw realiseren waterhuishouding voor scheiding natuur en landbouw, peilgestuurde drainage en ophoging landbouwpercelen; - Inrichting van de EHS; - Omleiden aanvoerwater over het Zwart Water naar het Afleidingskanaal; - Aanleg van groene buffers ten behoeve van sanering riooloverstorten; - Ruimte bieden voor aanleg van een boerenschans en volmolen;
Trekker	- Bestuurlijk trekker gemeente Venray en projectleider Waterschap Peel en Maasvallei;
Kosten	- € 10.700.000,-
Tijdspad	- 2013-2016

B.2 Castenrayse Vennen – Lollebeek - Schaatsven

Doel	- Herstel van het grond- en oppervlaktewatersysteem van het verdroogde TOP-gebied Castenrayse Vennen in combinatie met ecologisch beekherstel van de Lollebeek en herstel van het schaatsven.
Relatie met omgeving	- Castenrayse Vennen maakt deel uit van de groenblauwe verbinding tussen De Peel en het Maasdal. - Castenrayse Vennen is (hydrologisch) onlosmakelijk verbonden aan de Lollebeek. - Relatie met recreatieve verbindingen (B.5)
Maatregel	- Verwerven en inrichten ca. 22 ha EHS Nieuwe Natuur; - Omleiden van de Lollebeek uit de kern van het TOP-gebied Castenrayse Vennen ten behoeve van de verdrogingsbestrijding en het verder ecologisch herinrichten van deze beek; - Treffen van interne detailmaatregelen ten behoeve van de verdrogingsbestrijding van het TOP-gebied Castenrayse Vennen; - Herstellen van het Schaatsven; - Verbeteren van de waterkwaliteit in de Lollebeek door afkoppeling van wateraanvoer uit het Peelkanaal en saneren van de riooloverstort van Castenray; - Treffen van mitigerende maatregelen in landbouwpercelen in de invloedssfeer van het TOP-gebied en verbetering landbouwstructuur (kavelruil) ten behoeve van het handhaven van het landbouwkundig gebruik; - Realiseren van recreatieve routestructuren (wandelen en fietsen).
Trekker	- Waterschap Peel en Maasvallei
Kosten	- € 5.133.000,-
Tijdspad	- 2014 - 2018

B.3 Lollebeek – Groote Molenbeek A73 Oost

Doel	- Realiseren ecologisch goed functionerende beekdalen;
Relatie met omgeving	- Lollebeek heeft een toeristisch recreatieve verbinding tussen Mariapeel en Groote Molenbeek, tevens belangrijke relatie (ecologisch, hydrologisch en recreatief) met Castenrayse Vennen; - Groote Molenbeek heeft een toeristisch recreatieve verbinding tussen Mariapeel en Maasdal; - Relatie met recreatieve verbindingen (B.5);
Maatregel	- Ecologisch inrichten van de beek door verwijdering migratiebarrières en hermeandering; - Geschikt maken van een deel van het beekdal van de Groote Molenbeek voor waterberging; - Treffen van mitigerende maatregelen en afronden kavelruil t.b.v. handhaven huidig grondgebruik in de landbouw, exclusief de verworven gronden in de beekdalen; - Onderzoeken haalbaarheid inschakeling van de landbouw bij het extensief agrarisch natuurbeheer van delen van de beekdalen; - Ontwikkelen van een (agrarisch) landgoed in het beekdal van de Groote Molenbeek; - Landschappelijk inrichten van de beekdalen en verder de beekdalen inrichten voor de functie van ecologische verbindingszone; - Treffen van extensieve kleinschalige voorzieningen om recreatief medegebruik mogelijk te maken.
Trekker	- Waterschap Peel en Maasvallei
Kosten	- € 4.745.000,-
Tijdspad	- 2013 - 2016

B.4 Verdiepingsslag sterlocatie De Diepeling

Doel	- Verkrijgen van een integrale visie op de ontwikkeling van De Diepeling als groenblauwe en recreatieve sterlocatie met een economische spin off voor de Maasgaard.
Relatie met omgeving	- Sterlocatie in de verbinding tussen de Peel en het Maasdal.
Maatregel	Opstellen integrale visie op gebiedsontwikkeling De Diepeling met als aandachtspunten: - natuur in relatie tot afwerkingsplan natuur (cf. ontgrondingsvergunning); - recreatieve mogelijkheden, aansluitend aan de ontgronding en in de omgeving in beeld brengen;
Trekker	- Werkgroep Maasgaard
Kosten	- € 100.000,-
Tijdspad	- 2014 - 2015

B.5 Optimaliseren “Recreatieve Verbindingen”

Doel	- Het optimaal benutten van groen blauwe structuur voor recreatief gebruik en “verbinden” met al aanwezige voorzieningen.
Relatie met omgeving	- Compleet maken van het recreatieve netwerk langs de grote groenblauwe verbindingen (beekdalen) en verbinding realiseren met het aangrenzende gebied en woonkernen;
Maatregel	- Optimaliseren gebruik van bestaand recreatief netwerk langs de beekdalen van Loobeeek, Lollebeek en Groote Molenbeek, totaal ca. 12 km; - Dit is aanvullend op de reeds voorziene recreatieve maatregelen in deze beekdalen (zie B1, B2 en B3)
Trekker	- Gemeente Horst aan de Maas en gemeente Venray
Kosten	- 200.000,-
Tijdspad	- 2017 – 2018

B.6 Groote Molenbeek Tienrayseweg tot Witte Brugweg

Doel	- Recreatieve verbinding van en naar centrum Horst versterken; - Beter beleefbaar maken Kasteelpark Ter Horst vanaf A73; - Beter bereikbaar maken Kasteelpark Ter Horst vanuit woonkern Horst.
Relatie met omgeving	
Maatregel	- Houtwal langs A73 open maken t.b.v. zicht op ruïne, water en Parkhotel; - Beplanting langs Groote Molenbeek natuurlijker inrichten/omvormen; - Omgeving ruïne opwaarderen met bomen- en bosstructuur; - Jaarrond watervoerend maken van de kasteelgracht; - Recreatieve en veilige verbinding maken van centrum Horst langs Kabroekse Beek naar Kasteelpark Ter Horst; - Realiseren recreatieve verbinding langs Groote Molenbeek richting de Reulsberg / 't Ham (onderdeel Klavertje Vier);
Trekker	- Gemeente Horst aan de Maas
Kosten	- € 130.000,-
Tijdspad	- 2017 - 2018

B.7 Herstellen openheid Meterikseveld

Doel	- De openheid in het Meterikseveld herstellen en daardoor de landschappelijke kwaliteit en de uitstraling van de molenbiotoop vergroten;
Relatie met omgeving	- Het Meterikseveld vormt samen met de rand van de Schadijker bossen, de molen en het dorp Meterik een zeer markant en karakteristiek landschap; - LET OP: eventueel dit project breder trekken met ontwerp agrarisch werklandschap ontginningsgebied Venray / bovenloop Oostrumsche Beek.
Maatregel	- Het weghalen van de aanwezige kassen; - Het weghalen van de aanwezige bebouwing;
Trekker	- Gemeente Horst aan de Maas
Kosten	- € 800.000,-
Tijdspad	- 2014 - 2018

B.8 Uitvoering deelgebiedsvisie Diepeling

Doel	- PM
Relatie met omgeving	- PM
Maatregel	- PM
Trekker	- PM
Kosten	
Tijdspad	

Module C : het Maasdal

In totaal worden 9 projecten in Module het Maasdal onderscheiden.

- C.1 Verdiepingsslag zone Het Maasdal;
- C.2 Ecologische verbinding Oude Maasarm - Geysteren;
- C.3 Maasmonding Broekhuizermolenbeek;
- C.4 Versterken Oostrumsche Heide;
- C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater;
- C.8 (Maasmonding) Wolterskamp;

C.1. : Verdiepingsslag visie het Maasdal

In de visie Maasgaard wordt het Maasdal gezien als een afwisselend landschap met veel bestaande waarden (groen, blauw, recreatief), met aantrekkelijke Maasdorpen, een waardevol landschappelijk gebied en diversiteit in grondgebruik ("rozen"). De Maas van Venlo tot aan de Maasheggen bij Boxmeer wordt als waardevolle trekker gezien. Geijsteren is een waardevol landschappelijk gebied.

Het Maasdal wordt nog niet als een geheel ervaren. Door met groenblauwe ontwikkelingen aan te haken op de versterking van juist de oude maasmeanders (Oude Maasarm, Schuitwaters) en door de recreant eenduidige routestructuren te bieden langs aantrekkelijke dorpen en punten aan de Maas, wordt het Maasdal beter op de kaart gezet. Er ligt een afwisselend landschap, waarin de Maas, oude meanders, water, landbouw, sierteelt en Maasdorpen op een recreatief aantrekkelijke manier moeten worden verbonden.

In de workshops werden naast de vele kansen genoemd voor de ontwikkeling van routestructuren ook mogelijkheden gezien voor de ontwikkeling van bijvoorbeeld horeca, terrassen en dagstrandjes aan de Maas, kleinschalige verblijfsrecreatie, etc. Veel van deze ontwikkelingen zullen afhangen van lokale ondernemers. Zij zullen initiatieven moeten aandragen, die wanneer zij een aanvulling zijn op de in de Maasgaard geformuleerde groenblauwe en toeristisch-recreatieve structuur, mogelijk gefaciliteerd kunnen worden door voornamelijk de gemeenten.

Uit de workshops kwam de ontwikkeling van de Schuitwaters (oude Maasmeanders) tot afgeronde natte natuurgebieden met hoge kwaliteit voor de ecologie naar voren. Het gaat hierbij om de verwerving van de EHS Nieuwe Natuur en de interne inrichting van de bestaande en nieuwe natuur.

In de workshops zijn enkele aanknopingspunten voor groen en toerisme en recreatie aan de Oude Maasarm Ooijen Wanssum, CVI en de hoogwatergeulen van de Maascorridor genoemd, maar deze zijn niet als afzonderlijke projecten in het uitvoeringsprogramma opgenomen. Deze grootschalige ontwikkelingen kennen hun eigen traject in voorbereiding en uitvoering en zijn zelf aan zet om al dan niet wensen en ideeën uit Maasgaard over te nemen c.q. aan te laten haken.

Duidelijke, afgebakende projecten, zijn op basis van de visie Maasgaard en de inbreng in de workshops nog niet goed te onderscheiden. Wel leven er vele wensen op het gebied van natuur, water en landschap en toerisme en recreatie. Een verdiepingsslag op de mogelijkheden van ontwikkelingen in het Maasdal is noodzakelijk. Doel is de samenhang en ontsluiting van het gebied te vergroten en de beleving van de Maas, de oude maasarmen en de vele variërende maasdorpen te versterken. Vandaar dat in het uitvoeringsprogramma het opstellen van een deelgebiedsvisie is opgenomen.

C.2 : Ecologische verbinding Oude Maasarm - Geijsteren

Uit de workshops kwam 1 duidelijk afgebakend project naar voren: het realiseren van een ecologische verbindingszone tussen landgoed Geysteren en de Oude Maasarm Ooijen-Wanssum, ter hoogte van de samenvloeiing van de Oude Maasarm en de Groote Molenbeek. Het betreft een groene 'landverbinding' van ca. 1 km, waaraan ook een recreatieve verbinding kan worden gekoppeld. O.a. het Natura 2000 gebied Boshuizerbergen en het Landgoed Geijsteren is slecht ontsloten voor fietsers. De bestaande fietsroutes lopen om dit gebied heen.

C.3 : Maasmonding Broekhuizermolenbeek

De Broekhuizermolenbeek is opgenomen in het Waterbeheerplan van WPM en dient als SEF-beek schoon en ecologisch gezond te zijn, voor 2015 doch uiterlijk in 2027. De Broekhuizermolenbeek mondt ca 200 meter benedenstrooms van de Hoogstraat en de Broekhuizerweg (scheiding) uit in de Maas. De genoemde wegen liggen op de waterkering en ter plaatse van de Molenbeek in de waterkering is een bestaande afsluitbare (visonvriendelijke) voorziening.

In de "Herinrichting Maasmonding Broekhuizermolenbeek " (0.2 km) zijn vanaf de monding de volgende doelen opgenomen:

- Vanaf de monding zal de beek over een lengte van ca 0.2 km KRW-proof worden ingericht, waarin ecologische aspecten worden toegevoegd;
- De aanwezige barrière in vismigratie in de Maasmonding dient te worden opgeheven;
- De aanwezige barrière in vismigratie in de afsluitbare voorzieningen dient te worden opgeheven,
- De Broekhuizer Molenbeek dient effectief te worden ingericht voor Beheer en Onderhoud.

C.4 : Versterken Oostrumsche Heide

PM

C.5 : Maasmonding Everlosebeek

De Everlose Beek (totale lengte 16 km) is opgenomen in het Waterbeheerplan van WPM en dient als SEF-beek schoon en ecologisch gezond te zijn, voor 2015 doch uiterlijk in 2027. De Everlose Beek mondt uit in de Maas nabij het "Gebroken Slot" in Grubbenvorst, vlak bij de Slottermolen. De Slottermolen is een monumentaal pand en gerenoveerd waarbij het waterrad groene energie opwekt. Het is lokaal omgeven door een bosrijke omgeving met een rijk historisch verleden.

In de "Herinrichting Everlose Beek Maasmonding " (dee) zijn vanaf de monding de volgende doelen opgenomen:

- Vanaf de monding zal de beek over een lengte van ca 2 km, waarvan 1,3 km gelegen in de gemeente Horst aan de Maas gerekend vanaf de Maasmonding, worden ingericht als een vrij meanderende beek,
- De aanwezige barrière in vismigratie (Slottermolen) dient te worden opgeheven;
- De Everlose Beek Maasmonding dient KRW-proof te zijn, voor wat betreft de abiotische randvoorwaarden;
- De Everlose Beek Maasmonding dient effectief te worden ingericht voor Beheer en Onderhoud.

C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater;

PM

C.8 (Maasmonding) Wolterskamp;

PM

C.1 Verdiepingslag visie Het Maasdal

Doel	Verkrijgen van een integrale visie op de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Het Maasdal. - Vergroten aantrekkingskracht; - recreatieve “verbindingen” leggen om potentie van het gebied beter te benutten; - Recreatieve brug slaan naar module Beken en module De Peel en de diverse woonkernen;
Relatie met omgeving	- Recreatief met De Peel en de beken, - link over de Maas naar Maasduinen en Duitsland, - link naar Boxmeer en Venlo
Maatregel	Opstellen integrale visie op de toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling Het Maasdal met als aandachtspunten: - Realiseren nader te vullen aantal km's routestructuur wandelen, paardrijden/mennen en fietsen - realiseren sterlocaties met parkeren, natuur, spelen, sport en educatie; - versterken veerpont(en); - realiseren zandstrandjes, visplekken, schaatsplas; - realiseren zichtlocatie bij Maashoogwater in combinatie met sterlocatie; - aanhaken bij recreatieve ontwikkelingen in Oude Maasarm Ooijen-Wanssum; - faciliteren ontwikkelingen van o.a. lokale ondernemers, voor zover passend binnen de visie;
Trekker	- Werkgroep Maasgaard
Kosten	- € 100.000,-
Tijdspad	- 2014 - 2015

C.2 Ecologische verbinding Oude Maasarm - Geijsteren	
Doel	- Realiseren van een ecologische verbindingszone tussen Oude Maasarm Ooijen-Wanssum en landgoed Geijsteren
Relatie met omgeving	- Relatie met "recreatieve verbindingen" (B.5) - Relatie met verdiepingsslag visie Maasdal (C.1)
Maatregel	- Verwerven en inrichten van de ecologische verbindingszone, met een lengte van ca. 1 km en een breedte van gemiddeld ca. 30 m1. - Realiseren van recreatief medegebruik langs deze EVZ in de vorm van wandelen en fietsen.
Trekker	- Gemeente Venray
Kosten	- € 460.000,-
Tijdspad	- 2018 - 2020

C.3 Maasmonding Broekhuizermolenbeek

Doel	- Beekherstel monding B'molenbeek in de Maas; - Visoptrekbaar maken monding B'molenbeek;
Relatie met omgeving	- Monding Broekhuizermolenbeek heeft een relatie met Schuitwater (een oude maasmeander);
Maatregel	- Ecologisch inrichten van de beek door verwijdering migratiebarrières in de monding;
Trekker	- Waterschap Peel en Maasvallei
Kosten	- € 110.000,-
Tijdspad	- 2014

C.4 Versterken Oostrumse Heide	
Doel	- Versterken van de potentiële natuurwaarden in samenhang met Wanssums Ven en bosgebied.
Relatie met omgeving	- Verbinding leggen met visvijvers Wanssums Ven, bosgebied en recreatiepark Witte Vennen.
Maatregel	Herinrichten van 12 hectare ten behoeve van: - Natuurontwikkeling van schrale akkers - Recreatief gebruik
Trekker	- Gemeente Venray
Betrokkenen	- visvereniging Het Alvertje - Recreatiepark Witte Vennen - Terreinbeherende instanties - Private partijen
Kosten	- € 600.000,-
Tijdspad	- 2018 ev.

C.5 Maasmonding Everlosebeek	
Doel	- Beekherstel monding Everlosebeek in de Maas; - Visoptrekbaar maken monding Everlosebeek;
Relatie met omgeving	- Monding Everlosebeek ligt in het deelgebied Maasdal van de visie Maasgaard; - Monding Everlosebeek heeft een relatie met omleiding Everslosebeek/beekherstel Everlosebeek stroomopwaarts in de richting van Beringen (gemeente Peel en Maas);
Maatregel	- Vispassage aanleggen rond watermolen "Slottermolen"; - Aanleggen van een waterverdeelwerk van beekwater naar de Slottermolen/nieuwe vispassage en de tweede maasmonding van de Everslosebeek genaamd Baarsdonk; - Ecologische herinrichting van de beek (ca. 1,3 km, dit betreft alleen de Everlosebeek voor zover gelegen in de gemeente Horst aan de Maas);
Trekker	- Waterschap Peel en Maasvallei
Kosten	- € 700.000,- (netto bijdrage WPM aan herstel maasmonding, overige bijdragen door RWS).
Tijdspad	- 2014-2015

C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater

Doel	- Beekherstel en herstel TOP gebied;
Relatie met omgeving	- Afhankelijk van uitwerking deelgebiedsvisie Maasdal;
Maatregel	- PM;
Trekker	- PM;
Kosten	- PM;
Tijdspad	- 2016 - 2018

C.8 (Maasmonding) Wolterskamp

Doel	- Beekherstel en visoptrekbaar maken maasmonding;
Relatie met omgeving	- Afhankelijk van uitwerking deelgebiedsvisie Maasdal;
Maatregel	- PM;
Trekker	- PM;
Kosten	- PM;
Tijdspad	- 2016 - 2018

Bijlage 2 Wensen en initiatieven uit de workshops

Recreatieve hotspots, horeca, parkeergelegenheden, etc.:

De bestaande en nog te ontwikkelen groenblauwe structuur in de Maasgaard vormen het “decor” voor diverse toeristische ontwikkelingen. Daarbij gaat het om de wisselwerking tussen natuur en water versus beleving, natuurlijk spelen, wandel/fietsroutes, educatie (een voorbeeld vormt het Reijndersmeer in Bergen (Maasduinen).

Er ligt geen actieve rol voor Maasgaard in het genereren en trekken van deze projecten, het trekkerschap ligt bij de markt. De overheden kunnen deze initiatieven faciliteren.

Wensen met betrekking tot (meer) ruimte in bestaand beleid

In de gebieden van de Peel, tussen de beken en natuurgebieden, buiten de groenblauwe structuur ligt het werklandschap. In dit gebied ligt het primaat bij de landbouw.

Aansluitend op de visie Maasgaard ligt hier de wens tot behoud van een aantrekkelijk landschap dat is afgestemd op het landbouwkundige gebruik. Bijvoorbeeld door structureren van groen rond de kernen, het bundelen van landschapselementjes/erfplantingen tot robuuste elementen, het introduceren van houtproductie voor energie als nieuwe vorm van landbouwkundig gebruik. Het landschappelijk groen is onder voorwaarden “verplaatsbaar” zodat de landbouw een betere kavelvorm kan realiseren en er tegelijkertijd een aantrekkelijk agrarisch landschap blijft bestaan. Rekening houden met bestaand beleid als het bijvoorbeeld het kapvergunningenbeleid.

Meerdere kleuren groen

De natuurgebieden zijn verschillend en variëren van behoud van biodiversiteit tot landschappelijk decor. Door deze verschillen is er voldoende ruimte om de recreatie te zoneren naar intensiteit. Door bijvoorbeeld de multifunctionele bossen open te stellen voor intensievere vormen van recreatief medegebruik. Met name hier is ruimte voor toeristische poorten/ met ruime parkeergelegenheden en startpunten van routes. Tegelijkertijd worden de kwetsbaren natuurgebieden gevrijwaard van nieuwe, hoge recreatiedruk. De ontsluiting van deze gebieden beperkt zich tot wandel- en fietsroutes.

Een planologische basisbescherming van de bestaande groene elementen en de nog ontbrekende groene schakels in het werklandschap is noodzakelijk. Op deze wijze worden ongewenste ontwikkelingen voorkomen, die een toekomstige verbetering van het landschap in de weg kunnen staan.

Overige gewenste ontwikkelingen

- een grotere rol voor de landbouw in beheer van het landschap. Deze wens wordt niet vanuit het uitvoeringsprogramma Maasgaard opgepakt. Het is een wens die kan worden verankerd in (nieuw) beleid van de betrokken partijen, zoals bij de actualisering van het POL.
- de landschappelijke doorontwikkeling Kasteelse Bossen - Reulsberg, in combinatie met de ontwikkeling van het dal van de Groote Molenbeek. Dit gebied valt binnen het plangebied van het Landschapsplan Klavertje 4;
- de landschappelijke ontwikkeling van Park de Peelbergen dat niet gericht is op natuurwaarden maar op een aantrekkelijk groen landschap. Hierover dienen nadere afspraken te worden gemaakt tussen provincie en de gemeente Horst aan de Maas.
- de mogelijkheden voor natuurlijk spelen in combinatie met Landbouw Natuur Milieu Educatie (LNME) benutten en vergroten naar voorbeeld van Reindersmeer.
- het opwaarderen van de ecologische waarden van bestaande bossen.

Bijlage 3 Projectenlijst en doelenbegroting projecten fase 1

Project	Totaal	Verdeelsleutel van de kosten over de doelen				
		Natuur	Toerisme en recreatie	Landschap en mensgerichte natuur	Landbouw	Water
A. Module De Peel						
A.1 IGU Peelvenen / Mariapeel		<i>autonoom project, eigen geldstroom</i>				
A.2 IGU Heidsche Peel	5.396.000,-	4.496.000,-			900.000,-	
A.3 EVZ/Recreatieve verbinding PeelRaamlinie	400.000,-		200.000,-	200.000,-		
A.4 EVZ Peel-Raamlinie / Paardekop	400.000,-		200.000,-	200.000,-		
A.5 Recreatieve verbinding Zwarte Plak	175.000,-		87.500,-	87.500,-		
B. Module De Beken						
B.1 Looboek		<i>autonoom project, eigen geldstroom</i>				
B.2 Castenrayse Vennen-Lollebeek-Schaatsven	5.133.000,-	1.967.000,-	124.000,-	900.000,-	1.262.000,-	880.000,-
B.3 Lollebeek – Groote Molenbeek A73 Oost	4.745.000,-		42.000,-	2.614.000,-	190.000,-	1.899.000,-
B.4 Verdiepingsslag sterlocatie De Diepeling	100.000,-	20.000,-	20.000,-	20.000,-	20.000,-	20.000,-
B.5 Optimaliseren recreatieve verbindingen	200.000,-		200.000,-			
B.6 Gr. Molenbeek Tienrayseweg/Witte Brugweg	130.000,-			130.000,-		
C. Module het Maasdal						
C.1 Verdiepingsslag visie Het Maasdal	100.000,-	20.000,-	20.000,-	20.000,-	20.000,-	20.000,-
C.2 EVZ OMA - Geysteren	460.000,-		230.000,-	230.000,-		
C.3 Maasmonding Broekhuizermolenbeek	110.000,-					110.000,-
C.5 Maasmonding Everlosebeek	700.000,-					700.000,-
Totaal	18.049.000,-	6.503.000,-	1.123.500,-	4.401.500,-	2.392.000,-	3.629.000,-

Bijlage 4 Projectenlijst en doelenbegroting projecten fase 2

Project	Totaal	Verdeelsleutel doelen				
		Natuur	Toerisme en recreatie	Landschap en mensgerichte natuur	Landbouw	Water
A. Module De Peel						
B. Module De Beken						
B.7 Herstel openheid Meteriks Veld	800.000,-			800.000,-		.
B.8 Uitvoering deelgebiedsvisie Diepeling (zie B.4)	Begroting afhankelijk van inhoud deelgebiedsvisie					
C. Module het Maasdal						
C.4 Versterken Oostrumsche Heide	600.000,-			600.000,-		
C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater	nader uitwerken					
C.8 (Maasmonding) Wolterskamp	nader uitwerken					
C.9 Uitvoering deelgebiedsvisie Het Maasdal (zie C.1)	Begroting afhankelijk van inhoud deelgebiedsvisie					
Totaal	1.400.000,-			1.400.000,-		

Bijlage 5 Fasering projecten fase 1, in de tijd (jaarschijven)

Project	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal
A. Module De Peel									
A.1 IGU Peelvenen / Mariapeel	<i>autonoom project, buiten beschouwing gelaten</i>								
A.2 IGU Heidsche Peel		1.794.000,-	1.066.000,-				2.536.000,-		5.396.000,-
A.3 EVZ en recreatieve verbinding Peel-Raamlinie		50.000,-	350.000,-						400.000,-
A.4 EVZ Peel-Raamlinie / Paardekop		50.000,-	350.000,-						400.000,-
A.5 Recreatieve verbinding Zwarte Plak	30.000,-	145.000,-							175.000,-
B. Module De Beken									
B.1 Loobeek	<i>autonoom project, buiten beschouwing gelaten</i>								
B.2 Castenrayse Vennen – Lollebeek -Schaatsven		619.000,-	619.000,-	1.753.000,-	1.071.000,-	1.071.000,-			5.133.000,-
B.3 Lollebeek – Grootte Molenbeek A73 Oost	206.000,-	2.313.000,-	1.113.000,-	1.113.000,-					4.745.000,-
B.4 Verdiepingsslag sterlocatie De Diepeling		20.000,-	80.000,-						100.000,-
B.5 Optimaliseren recreatieve verbindingen					100.000,-	100.000,-			200.000,-
B.6 Gr. Molenbeek Tienrayseweg/Witte Brugweg					65.000,-	65.000,-			130.000,-
C. Module het Maasdal									
C.1 Verdiepingsslag visie Het Maasdal		20.000,-	80.000,-						100.000,-
C.2 EVZ OMA Geysteren						10.000,-	120.000,-	330.000,-	460.000,-
C.3 Maasmonding Broekhuizermolenbeek		110.000,-							110.000,-
C.5 Maasmonding Everslosebeek		200.000,-	500.000,-						700.000,-
Totaal	236.000,-	5.321.000,-	4.158.000,-	2.866.000,-	1.236.000,-	1.246.000,-	2.656.000,-	330.000,-	18.049.000,-

Bijlage 6 Fasering projecten fase 2, in de tijd (jaarschijven)

Project	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal
A. Module De Peel							
-							
B. Module De Beken							
B.7 Herstel openheid Meteriks Veld		50.000,-	150.000,-	200.000,-	200.000,-	200.000,-	800.000,-
B.8 Uitvoering deelgebiedsvisie Diepeling (zie B.4)	<i>Begroting afhankelijk van inhoud deelgebiedsvisie</i>						
C. Module het Maasdal							
C.4 Versterken Oostrumsche Heide						600.000,-	600.000,-
C.7 Broekhuizermolenbeek/Schuitwater				nader uitwerken	nader uitwerken	nader uitwerken	
C.8 (Maasmonding) Wolterskamp				nader uitwerken	nader uitwerken	nader uitwerken	
C.9 Uitvoering deelgebiedsvisie zone Het Maasdal (zie C.1)	<i>Begroting afhankelijk van inhoud deelgebiedsvisie</i>						
Totaal		50.000,-	150.000,-	200.000,-	200.000,-	800.000,-	1.400.000,-

Bijlage 7 Kaart gebiedsvisie

Integrale visie De Maasgaard

